

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಮಂಜುನಾಥ¹ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಆರ್. ಗಂಗಾಧರ್²

ಪೀಠಿಕೆ

ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿದ್ದು, ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ-ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಎಬೊರಿಜಿನಲ್ಸ್, ಹಿಲ್ ಟ್ರೈಬ್, ಜಂಗಲ್ ಪೀಪಲ್, ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಟ್ರೈಬ್ ಪ್ರಿಮಿಟಿವ್ ಟ್ರೈಬ್, ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಹಿಂದೂಸ್ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1774 ರಿಂದಲೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಿಷನರಿಗಳು, ಪ್ರವಾಸಿಗರು, ಆಸಕ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನ 1919ರವರೆಗೂ ನಡೆಯಿತು. 1920 ರಿಂದ 1949ರ ನಡುವಿನ ಕಾಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟ, ಫುರ್ಯೆ, ಮಜುಂದಾರ್, ಕರ್ವೆ, ಎಲ್ವಿನ್, ಫ್ಯೂರರ್ ಹೇಮನ್‌ಡ್ರಾಪ್ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತರ್ಪ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಎಲ್‌ಪಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಬರ್ಲಿಂಗ್, ಸಿನ್ಹಾ ಮೊದಲಾದವರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಯನ್, ಬಿಲ್ಲ, ಗೊಂಡ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಹಸಲರು, ಸೋಲಿಗ, ಬೆಟ್ಟ (ಕಾಡು) ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕೊರಗ, ಮಲೆಕುಡಿಯ, ಇರುಳಿಗ, ಕಣಿಯನ್, ಕೋಳಿಧೋರ್, ಕೊಂಡಕಾಪು, ಪಣಿಯನ್, ಎರವ, ಸಿದ್ದಿ, ಮುಂತಾದ 50 ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವನ್ನು 'ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದುರ್ಬಲ ಬುಡಕಟ್ಟು

¹ ಪೋಸ್ಟ್ ಡಾಕ್ಟೋರಲ್ ಫೆಲೋ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

² ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಗುಂಪು-Particularly vulnerable tribal group) ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. 2011 ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 21,34,754 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು 21,14,233 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಟ್ಟು 42,48,987 (6.8%) ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರು 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು 'ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (Anthropological museum)' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. (ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಪಿಡಿ, 2011).

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ, ಹುಣಸೂರು, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ, ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ, ಯರವ, ಹಕ್ಕಿ-ಪಿಕ್ಕಿ, ಡುಂಗ್ರಿಗೇಷಿಯಾ, ಇರುಳಿಗ ಮುಂತಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 1971 ರಿಂದ 1981 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.43.22 ರ ದರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 11,913 ರಿಂದ 63,399 ಕ್ಕೇರಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಇವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 1,04,719 ಕ್ಕೇರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಶೇ. 6.52ಕ್ಕೆ ಕುಸಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶೇ. 15.91 ಕ್ಕೇರಿತು. 2001-2011 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 3,34,547 ಕ್ಕೇರಿದೆ. ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಶೇ. 2.33 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಇದು ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವಾಗಿದೆ.

ತಾಲೂಕುವಾರು ನೋಡಿದಾಗ 1991 ರಲ್ಲಿ ಹುಣಸೂರು (37%), ಮೈಸೂರು (20.8%), ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ (17.9%), ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ (10.2%) ತಾಲೂಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ. ಕೆ.ಆರ್.ನಗರ (2.3%), ನಂಜನಗೂಡು (3.7%) ಮತ್ತು ಟಿ.ನರಸೀಪುರ (8.1%) ತಾಲೂಕುಗಳು ಕಡಿಮೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ 2011 ನೇ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು (28.1%) ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ (18.6%), ನಂಜನಗೂಡು (15.9%), ಹುಣಸೂರು (14.0%), ಟಿ.ನರಸೀಪುರ (12.0%) ರಷ್ಟು ಜನರು ತಾಲೂಕುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆ.ಆರ್.ನಗರ (5.3%), ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ (6.2%) ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅಂದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಹಂಚಿಕೆ / ಚದುರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 2 ದಶಕಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಆಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಯಾಯ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ (23.6%), ಹುಣಸೂರು (16.5%) ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ

ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ (8.5%) ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು (7.3%) ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 1991 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. 10 ರಷ್ಟಿದ್ದು, 2011 ರಲ್ಲಿ 49 ರಷ್ಟಿದೆ. ತಾಲೂಕುವಾರು ನೋಡಿದಾಗ 1991 ರಲ್ಲಿ ಹುಣಸೂರು (26) ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ (16) ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. 2011 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು (113), ನರಸೀಪುರ (67) ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 2010-11 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 984 ರಿಂದ 1011 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ (1,004) ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (1,017) ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ದರ 1991ರಲ್ಲಿ 24.96% ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣ 2011 ರಲ್ಲಿ 54.09% ರಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 30% ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತಾ ದರ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ನೆರೆಯ ಕೊಡಗು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಮಂಡ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಡೋಂಗ್ರಿಗೇರಾಸಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಈ ಹಿಂದೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಗುಜರಾತ್, ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೈಸೂರು ನಗರ, ಹೆಚ್.ಡಿ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕುಗಳ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಹಿಂದೆ ಇವರು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಂತಹ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಾಗಿ, ವಲಸೆ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ದುಡಿದು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2011ನೇ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 1,60,327 ರಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ. 47.9 ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ. 70ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರು ಇಂದು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ (ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು) ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಿರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಿಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಕಿರುಉತ್ಪನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ

ಅವಲಂಬನೆಯು ಕೂಡ ಬದಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಕುಶಲರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ದರ ಪ್ರಮಾಣ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಬುಡಕಟ್ಟುಜನರ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು 6 ದಶಕಗಳು ಕಳೆದರೂ ಕೂಡ ಶೇ. 9.9% ರಷ್ಟು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣ ತಾಲೂಕಿನಿಂದ ತಾಲೂಕಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದೆ. ಉದಾ: ಕೆ.ಆರ್.ನಗರದಲ್ಲಿ 5.48% ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ಹುಣಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ 13.8% ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ 12.54% ರಷ್ಟಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಶೇ. 30.43 ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.7.84 ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸಂಘದಲ್ಲಿನ ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಶೇ. 9.53 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶೇ. 13.04 ರಷ್ಟಿದೆ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 19.53 ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ 14.42 ರಷ್ಟಿದೆ. ಲಿಂಗವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ನಂತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ತುಸು ವೇಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Buchannan. F. (1807) Ethnographic Notes a Scheduled Caste and Scheduled Tribe, Govt. of India Press, New Delhi.
- Government of India (2011). Census Report-2011. Registrar General of india and Census Commissioner, Ministry of Home Affairs, New Delhi
- Government of India (2011). District census handbook- Mysore. Directorate of census operations, Karnataka
- Government of India (2019). Annual report, Ministry of tribal affairs, New Delhi.
- Thuston, E. (1909). Caste and Tribes of Southern India, Madras Govt. Press, Madras.
- Vidyarthi. L.P and B.K. Roy. (1976), *Tribal Cultures of India*. concept publishing company, New Dehli
- ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ (2015), ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ 1991-2011, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಂಖ್ಯಿಕಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಮೈಸೂರು.
- ಪಾರ್ವತಮ್ಮ. ಸಿ. (2005). ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕು ಬವಣೆ. ಸಿಆರ್‌ಆರ್‌ಟಿಡಿ, ಮೈಸೂರು.
- ಶಂಕರರಾವ್. ಚ.ನ (2008). ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ: ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಜೈ ಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು.